

Manuál pro oblast podpory **Zmírňování
změny klimatu a adaptace na změnu
klimatu na lokální úrovni**

Životní prostředí

je komplexní a propojená
soustava živých i neživých
prvků, které se vzájemně
ovlivňují...

Proč právě klimatická změna?

Změna klimatu patří k nejvíce diskutovaným tématům současnosti. Extrémní vichřice, dlouho trvající sucha, přívalemé deště, vysoké teploty, úbytek biodiverzity...to je jen zlomek projevů, které si s tímto termínem dnes spojujeme a ve kterých spatřujeme hrozbu pro naši společnost. Abychom však pochopili vážnost tohoto celosvětového fenoménu a veškeré jeho důsledky, je třeba chápat životní prostředí nejen ve smyslu ekologickém. Životní prostředí je komplexní a propojená soustava živých i neživých prvků, které se vzájemně ovlivňují a které poskytují prostředí pro existenci všech organismů, včetně člověka, a jsou předpokladem pro jejich další vývoj. Změna klimatu a s ní související i změna životního prostředí, ve kterém žijeme, má budoucna potenciál negativně ovlivnit veškeré aspekty naší společnosti – kvalitu života ve městech, zemědělství, průmysl, dostupnost potravin a pitné vody, bezpečnost. Na tato rizika je nutné se s předstihem připravit a zaujmout vůči nim společný postoj. Minimalizovat negativní dopady je možné jen dlouhodobým a strategickým přístupem. Samotným dopadům změny klimatu je však třeba čelit nejen na mezinárodní či státní úrovni, ale také na úrovni konkrétních obcí a regionů, které dokáží nejlépe reflektovat negativní dopady klimatické změny v jejich oblasti a potřeby jejich obyvatel. Právě z tohoto důvodu se náš program zaměřuje na tvorbu a implementaci adaptačních strategií především na místní úrovni regionů a obcí.

**Minimalizovat negativní
dopady je možné
jen dlouhodobým
a strategickým
přístupem.**

Klimatická změna v programu Norských fondů

Na národní úrovni je strategický přístup vůči riziku, které představuje změna klimatu, definován zejména **Strategií přizpůsobení se změně klimatu** (tzv. Adaptační strategie ČR), jejíž platná verze do roku 2020 a výhledem do 2030, prochází v současné době aktualizací. Její provádění se uskutečňuje prostřednictvím tzv. **Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu**.

Program „**Životní prostředí, ekosystémy a změna klimatu**“ podporovaný z **Norských fondů 2014–2021** (dále jen „Program“), se s alokací téměř 10 milionů eur zaměřuje v rámci své 4. oblasti zejména na podporu dlouhodobého strategického přístupu v boji proti klimatické změně a přizpůsobování se této změně na lokální úrovni nebo na úrovni významných ekosystémových či krajinných prvků a celků (lesů, povodí, chráněných území, apod.). Žadatelé mohou v rámci Programu získat podporu pro tvorbu regionálních/lokálních adaptačních a mitigačních plánů, tzv. **Adaptačních strategií**. A zároveň v případě, že žadatel již disponuje vlastní Adaptační strategií, která byla pro dané území vypracována a přijata kompetentními zástupci (například rada města, kraje apod.) a je tedy zajištěno její naplňování, podpoří Program realizaci konkrétních vybraných přírodně blízkých opatření, která byla v této strategii identifikována.

Naším cílem je zvýšit odolnost regionů, jednotlivých sídel a jejich okolí proti negativním dopadům změny klimatu a snižovat negativní vliv této změny na obyvatele České republiky.

Cílem je zvýšit odolnost regionů, jednotlivých sídel a jejich okolí proti negativním dopadům změny klimatu.

Základní informace o oblasti podpory

Tvorba dlouhodobé strategie v boji proti klimatické změně a implementace konkrétních adaptačních a mitigačních opatření je součástí 4. oblasti podpory v rámci Programu. Cílem této oblasti podpory je vytvoření a následná aplikace **strategických dokumentů na lokální a regionální úrovni** v ČR. K oblasti podpory náleží také malé grantové schéma zaměřené na vzdělávací projekty v oblasti klimatické změny.

Podporována bude rovněž **implementace vybraných přírodně blízkých opatření**, která byla v rámci těchto regionálních strategií a plánů identifikována.

Jak vysokou lze získat podporu?

→ Dotace je poskytována maximálně do výše 90 % z celkových způsobilých výdajů projektu. Celkovou výši podpory u jednotlivých výzev se dozvíte na dalších stránkách manuálu.

Kdo může žádat o podporu?

- Zástupci veřejné správy na lokální a regionální úrovni,
- Zástupci organizací, které spravují významné celky našeho území,
- Neziskové organizace a odborníci na změnu klimatu a adaptační opatření,
- další právnické osoby, které ve spolupráci s výše uvedenými partnery zajistí dlouhodobé naplňování přijatých opatření v boji proti změně klimatu.

Máte zájem o předložení žádosti

o podporu? Podrobné informace pro zájemce o dotace naleznete v Příručce pro žadatele a příjemce podpory, která je k dispozici u každé výzvy na webových stránkách www.sfzp.cz.

Co očekáváme od vašich projektů?

Při vytváření svých projektů dbejte na to, že Program upřednostňuje **dlouhodobý strategický přístup** ve vypořádávání se s fenoménem klimatické změny a rovněž si uvědomuje její celospolečenský rozsah a dynamický vývoj, kterým v této souvislosti v současné době většina odvětví prochází.

Při zpracovávání adaptačních strategií by měl být kladen důraz na celospolečenskou šíři dopadů klimatické změny a **mnohosektorové vnímání** uvažovaných přístupů. Je žádoucí podrobit zpracovávané strategie **hodnocení vstupujících i očekávaných dopadů** z dlouhodobého hlediska a zvážit ve formě externalit potenciální přínosy či nedostatky navrhovaných opatření.

I v případě této oblasti budou kvitována opatření, která budou vykazovat **inovativní potenciál** a umožňovat **rozšiřování příkladů dobré praxe** i pro další zpracovatele obdobných adaptačních strategií. Efektivitu vlastních plánů a v nich navrhovaných opatření, by měla doplňovat také **finanční stránka** projektu, tj. důležitá je nejen forma a způsob realizace opatření, ale rovněž klademe důraz na efektivnost z pohledu **dlouhodobé udržitelnosti**.

Všechny realizované projekty musí splňovat **povinné komunikační minimum**. V rámci toho vytvoří svůj **komunikační plán a informační kampaň**, která, která představí nejen projekt a využitá opatření, ale seznámí veřejnost také s důležitostí tématu klimatické změny a jejími dopady na lokální úrovni.

Je už váš kraj, vaše obec
či váš region připraven
na změnu klimatu?

Podpoříme vytvoření
vaší lokální **adaptační
strategie.**

SGS* 4a: Tvorba plánů pro adaptaci na změny klimatu v regionech a její zmírňování

Malé grantové schéma

Celková alokace:	1 000 000 eur
Předpokládaný termín vyhlášení výzvy:	podzim 2019
Minimální a maximální podpora projektu:	5 000 až 50 000 eur

Podle jakého klíče budeme předložené žádosti hodnotit?

Při hodnocení a výběru projektů budou posuzovány zejména tyto skupiny kritérií:

- územní působnost a dopad navrhovaných opatření
- vazba na územně plánovací koncepcie
- víceoborové zaměření a strategie navrhovaných opatření
- hodnocení strategie z pohledu ekonomického, environmentálního, sociálního, příp. technologického a ostatních přínosů
- inovativní přístup a přenos příkladů dobré praxe
- dlouhodobost a udržitelnost navrhovaných opatření
- bilaterální, příp. jiná mezinárodní spolupráce

Jaké povinné indikátory musíte sledovat v rámci svého projektu?

- počet municipalit zahrnutých (týkajících se) do nově připravovaných adaptačních strategií
- počet nově vytvořených a přijatých adaptačních strategií
- počet osob potenciálně ovlivněných implementací nově vytvářených adaptačních strategií

Vaše žádost bude hodnocena a sledována z hlediska povinných indikátorů. Žadatel však může zároveň sledovat a hodnotit svůj projekt z hlediska dalších nepovinných indikátorů. Nepovinné indikátory, u kterých je vítáno jejich sledování a zaznamenávání přínosu v rámci podpořeného projektu, jsou indikátory zranitelnosti a adaptace ČR ve vztahu ke zranitelnosti České republiky na změnu klimatu, příp. Národního číselníku indikátorů.

* SGS – Small Grant Scheme.

Máte již připravenou svou adaptační strategii a hledáte prostředky pro její **implementaci**?

Norské fondy poskytnou prostředky pro **realizaci konkrétních adaptačních opatření**.

Call 4b: Implementace přírodních opatření vycházejících z adaptačních a mitigačních plánů

Otevřené výzvy

Celková alokace:	8 691 169 eur
Předpokládaný termín vyhlášení výzev:	podzim 2019 / podzim 2021
Minimální a maximální podpora projektu:	200 000 až 1 000 000 eur

Podle jakého klíče budeme předložené žádosti hodnotit?

Při hodnocení a výběru projektů budou posuzovány zejména tyto skupiny kritérií:

- hodnocení realizovaného opatření z pohledu ekonomického, environmentálního, sociálního, technologického a příp. ostatních přínosů
- vazba na územně plánovací koncepcie
- inovativní přístup a přenos příkladů dobré praxe
- finanční náročnost a efektivita
- podmínky udržitelnosti realizovaného opatření
- bilaterální, příp. jiná mezinárodní spolupráce

Jaké povinné indikátory musíte sledovat v rámci svého projektu?

- počet realizovaných adaptačních/mitigačních opatření v rámci přijaté adaptační strategie
- počet municipalit s nově realizovanými adaptačními/mitigačními opatřeními v rámci přijaté adaptační strategie
- počet osob pozitivně ovlivněných realizací adaptačních/mitigačních opatření

Vaše žádost bude hodnocena a sledována z hlediska povinných indikátorů. Žadatel však může zároveň sledovat a hodnotit svůj projekt z hlediska dalších nepovinných indikátorů. Nepovinné indikátory, u kterých je vítáno jejich sledování a zaznamenávání přínosu v rámci podpořeného projektu, jsou indikátory zranitelnosti a adaptace ČR ve vztahu ke zranitelnosti České republiky na změnu klimatu, příp. Národního číselníku indikátorů.

Podporovaná opatření:

V rámci programu budou podpořeny pouze realizace přírodních a přírodě blízkých prvků tzv. **zelené a modré infrastruktury**, která jsou **součástí přijatých adaptačních strategií**.

- náhrada drobných zpevněných ploch sídelní zelení a výsadbou stromů (mimo komplexní dopravní opatření)
 - podpora se týká rovněž individuální výsadby stromů a zeleně na části zpevněných ploch dopravní infrastruktury, tj. parkovišť, ostrůvků a dělících pásů, individuální výsadby na zpevněných plochách sídel nebo výměny povrchů zpevněných dětských hřišť na zelená hřiště

- pořízení a implementace zelených nebo modrých prvků s pozitivním vlivem na mikroklima sídla
 - prvky zajišťující ochlazovací efekt nebo snižování hlučnosti, včetně podpory prvků moderního stavebnictví s vyloučením nesouvisejících stavebních úprav

- nákup a instalace drobných zelených prvků, jejichž významnou část tvoří živá vegetace (včetně nadzemních záhonů a truhlíků v případech, kdy není možné realizovat jiná přírodě blízká opatření)

- zakládání a obnova zelených ploch z hlediska spontánní sukcese (včetně květnatých luk)

- pořízení či rekonstrukce vodních prvků zpevněných ploch (bez podpory architektonicky cenných prvků a nesouvisejících stavebních objektů)

- podpora ostatních krajinných prvků zelené a modré infrastruktury, které nemohou být předmětem podpory Operačního programu Životní prostředí a které mají prokazatelný přínos z pohledu změny klimatu

- zpracování územních a sídelních studií z pohledu urbánní ekologie nebo ve volné krajině a prevence před negativními vlivy změny klimatu

Inspirujte se u příkladů dobré praxe – ozeleňte své náměstí, zlepšit kvalitu života mohou i malé zelené prvky...

Česká republika

Maďarsko

Česká republika

Ochladit vaše ulice pomůže také budování **originálních vodních prvků...**

Česká republika

Česká republika

Slovensko

A group of young men are gathered around a table in a classroom or workshop, looking intently at a piece of technical equipment. The equipment has a white top panel with various components and wires. In the background, other students and a teacher are visible, along with blue vertical blinds. The scene is brightly lit, and there are green plants in the foreground on the right side.

Vzdělávání a osvěta
veřejnosti jsou základním
předpokladem úspěchu.

SGS* 4c: Zvyšování povědomí veřejnosti a budování kapacit v regionech v oblasti změn klimatu, zmírňování jejich vlivu a přizpůsobování se těmto změnám

Malé grantové schéma

Celková alokace:	300 000 eur
Předpokládaný termín vyhlášení výzvy:	jaro 2020
Minimální a maximální podpora projektu:	5 000 až 50 000 eur

Podle jakého klíče budeme předložené žádosti hodnotit?

Při hodnocení a výběru projektů budou posuzovány zejména tyto skupiny kritérií:

- počty přímo a nepřímo oslovených účastníků
- rozsah a kvalita mediálních výstupů
- odborný přínos
- inovativní přístup a přenos příkladů dobré praxe
- finanční náročnost a efektivita
- krátkodobý / dlouhodobý přínos propagační činnosti

Jaké povinné indikátory musíte sledovat v rámci svého projektu?

- počet uskutečněných informačních (osvětových) kampaní a propagačních aktivit
- počet lidí oslovených pořádanými osvětovými a propagačními kampaněmi
- počet lidí absolvujících pořádaná školení, workshopy, semináře

Podporované aktivity:

- realizování informačních kampaní a informování veřejnosti o přínosu některých opatření z pohledu klimatické změny
- pořádání odborných seminářů a workshopů k tématu klimatické změny
- příprava a publikování odborných a informačních mediálních výstupů k problematice klimatické změny
- školní projekty

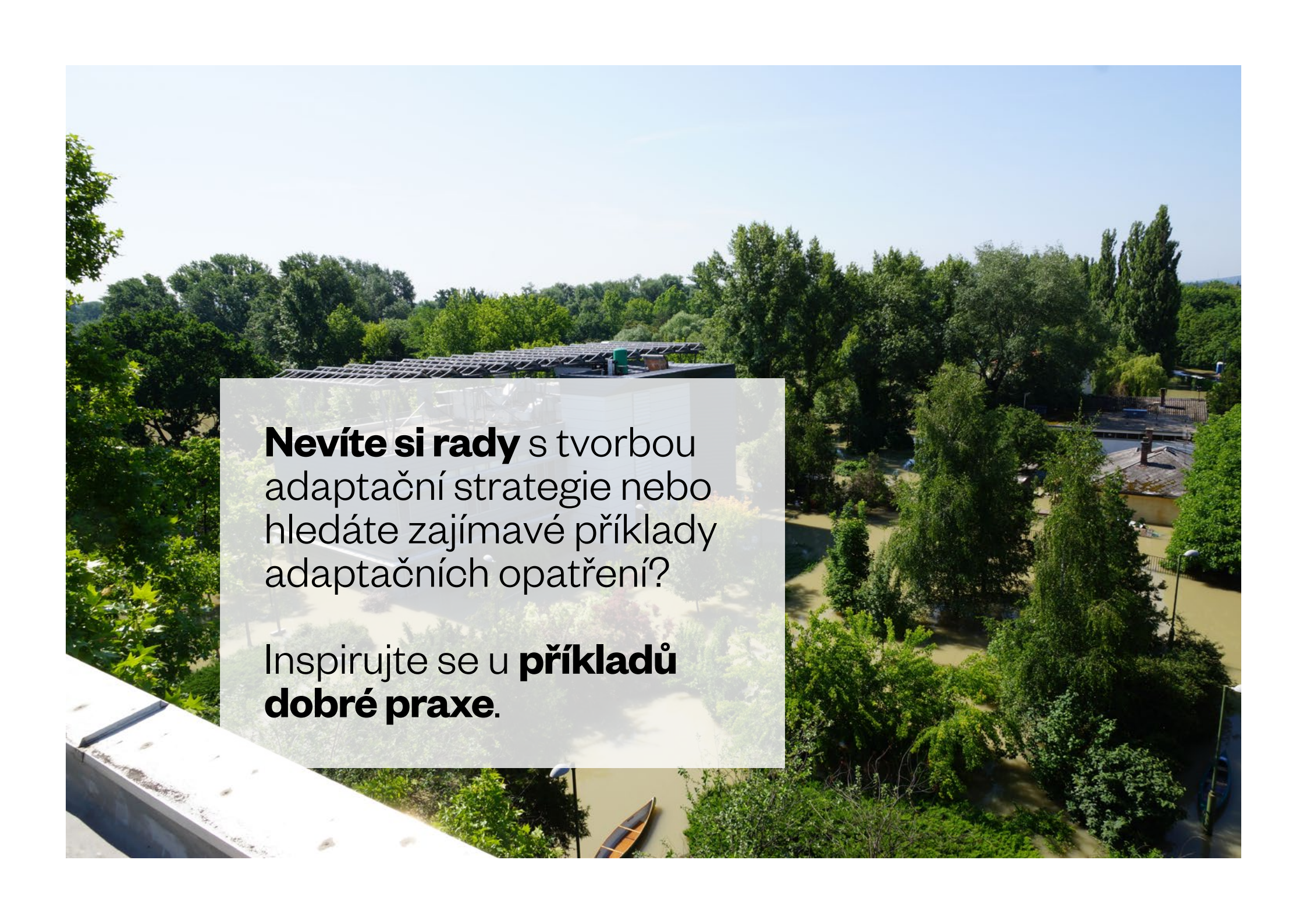
Vaše žádost bude hodnocena a sledována z hlediska povinných indikátorů. Žadatel však může zároveň sledovat a hodnotit svůj projekt z hlediska dalších nepovinných indikátorů. Nepovinné indikátory, u kterých je vítáno jejich sledování a zaznamenávání přínosu v rámci podpořeného projektu, jsou indikátory zranitelnosti a adaptace ČR ve vztahu ke zranitelnosti České republiky na změnu klimatu, příp. Národního číselníku indikátorů.

* SGS – Small Grant Scheme.

Bilaterální aspekt v rámci podporované oblasti

Boj s klimatickou změnou je velmi často spojován se slovem „globální“ a jelikož změna klimatu je skutečně, jak je popsáno již v úvodu, celosvětový i celospolečenský fenomén, je i tato oblast nakloněna k vzájemné bilaterální spolupráci, resp. celkově spolupráci mezinárodní. Norsko, které je pro většinu lidí synonymem čisté přírody, se pro většinu zemí stává lídrem v přístupu, kterým velmi šetrně a účinně implementuje přírodě blízká opatření, zavádí opatření s nízkou produkcí CO₂, a to velmi úspěšně i na lokálních a regionálních úrovních. Velmi zodpovědně realizuje globální hospodářská opatření i v podmínkách jednotlivých, často izolovaných komunit a v neposlední řadě se Norsku podařilo vysvětlit široké veřejnosti i formou nápaditých pobídek, že změna v přístupu každého jednotlivce nutně neznamená omezení dosažené životní úrovně. Spíše naopak změna tohoto vnímání dokáže posunout lidský potenciál nejen na technologické úrovni, ale i rozvoje osobnosti.

Spolupráce s norskými partnery při přípravě projektů tak může znamenat velký přínos, zejména v implementaci regionálních a lokálních strategických plánů, ale i přenos příkladů dobré praxe, často drobných, přírodě blízkých opatření, která dokáží účinně bojovat např. ve městech proti mikroklimatickým aspektům vysokých teplot, ale mají rovněž pozitivní a velmi silně edukativní účinky na obyvatele a návštěvníky těchto míst. S tím souvisí další možná oblast spolupráce a tou jsou zkušenosti při informování veřejnosti, např. při zavádění inovativních prvků v často konzervativních regionech.

An aerial photograph showing a residential area that has been severely flooded. The water is a murky, brownish-green color, completely inundating the streets and yards. In the foreground, a white concrete ledge is visible. In the middle ground, a house with a grey roof is partially submerged. The background is filled with lush green trees under a clear blue sky. A semi-transparent white text box is overlaid on the center of the image.

Nevíte si rady s tvorbou adaptační strategie nebo hledáte zajímavé příklady adaptačních opatření?

Inspirujte se u **příkladů dobré praxe.**

Jak se změnou klimatu bojují **světové metropole?**

Německo, Hannover

Švédsko, Malmö

USA, Portland

Nizozemí, Apeldoorn

Inspirujte se na internetu: climate-adapt.eea.europa.eu; www.veronica.cz/projekt-resilience-a-adaptace-na-klimatickou-zmenu-v-regionalnich-strategiich-2015-2016

Čína, Shenyang

Nizozemí, Amsterdam

Německo, Hannover

Německo, Filderstadt

Inspirujte se na internetu: adaptace.ci2.co.cz; www.adaptacesidel.cz

protihluková bariéra

květnaté louky

nadzemní záhony

malé zelené prvky

Manuál pro oblast podpory **Zmírňování změny klimatu a adaptace na změnu klimatu na lokální úrovni**

Vydal: Státní fond životního prostředí ČR, Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 2

Vydáno: září 2019

Fotografie: Christophe Vander Eecken (titulní strana, 12 - vlevo dole, 14), Státní fond životního prostředí ČR (str. 2, 7, 9, 12 - vlevo dole, str. 13 - vlevo nahoře a vpravo), climate-adapt.eea.europa.eu (str. 12 - vlevo nahoře), Vegard Unger Ellefsen, Norwegian Directorate for Civil Protection (str. 13 - vlevo dole), Hungarian Regional Environmental Center (str. 17), climate-adapt.eea.europa.eu, www.veronica.cz/projekt-resilience-a-adaptace-na-klimatickou-zmenu-v-regionalnich-strategiich-2015-2016, adaptace.ci2.co.cz, www.adaptacesidel.cz, worldarchitecturenews.com (str. 18, 19, 20)

V případě nejasností a dotazů k této oblasti podpory zašlete svůj dotaz na norwaygrants@sfzp.cz.

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

www.norskefondy.cz

www.sfzp.cz

www.eeagrants.org